

INFOTEHNOLOOGIA. SÕNASTIK
Osa 4: Andmekorraldus

Information processing systems. Vocabulary
Part 4: Organization of data

EESTI STANDARDI EESSÕNA

Käesolev Eesti standard sisaldab rahvusvahelise standardi ISO 2382-4:1987 "Information processing systems – Vocabulary – Part 4: Organization of data" ekvivalentse tõlke inglise keelest eesti keelde, kusjuures alates peatükist 2 on toodud rööptekstina ka ingliskeelne tekst.

Erinevused rahvusvahelisest standardist piirduvad üksikute eesti keele iseärasuste arvestamiseks lisatud märkustega.

Standardi on tõlkinud Vello Hanson.

Eesti standardi kavandi on ette valmistanud terminikomisjon koosseisus:

- **Ustus Agur** (juhataja)
- Ahto Kalja
- Ene Lindemann
- Peeter Normak
- Ants Sild
- Viljo Soo
- Arvi Tavast
- Mati Tiru
- Leo Võhandu

Standardi kavandi on heaks kiitnud infotehnoloogia standardimise tehniline komitee EVS/TK 4.

Käesoleva standardi väljaandmist on toetanud Eesti Informaatikakeskus.

Rahvusvaheline standard ISO 2382-4:1987 on kasutusele võetud Eesti standardina EVS-ISO 2382-4:1999, mis on kinnitatud Standardiameti käskkirjaga 20.01.1999 nr 2.

Registrisse kantud 20.01.1999 nr 1719.

This standard consists of the equivalent Estonian translation of the English text of the International Standard ISO 2382-4:1987 "Information processing systems – Vocabulary – Part 4: Organization of data".
The International Standard ISO 2382-4:1987 has the status of an Estonian national standard.

Kirjastamis- ja paljundusõigus kuulub Eesti Standardiametile

SISUKORD

EESSÕNA	IV
SISSEJUHATUS	V
PEATÜKK 1: ÜLDIST	1
1 Käsitlus- ja kasutusala.....	1
2 Normatiivviited	1
3 Järgitud printsiibid ja reeglid	2
3.1 Artikli määratlus	2
3.2 Artikli ülesehitus	2
3.3 Artiklite liigitus	3
3.4 Terminite ja määratlussõnastuse valik	3
3.5 Mitmetähenduslikkus	3
3.6 Lühendid	3
3.7 Ümarsulgude kasutamine	3
3.8 Nurksulgude kasutamine	3
3.9 Kursiivkirjas terminite ja täрни kasutamine	4
3.10 Kirjaviis.....	4
3.11 Tähestikregistri ülesehitus.....	4
PEATÜKK 2: TERMINID JA MÄÄRATLUSED	5
04 Andmekorraldus	5
04.01 Märgistikud	5
04.02 Koodid.....	6
04.03 Kirjamärgid	8
04.04 Juhtmärgid.....	10
04.05 Stringid.....	12
04.06 Sõnad.....	13
04.07 Andmekogumid.....	13
04.08 Loendid	15
04.09 Eraldajad ja identifikaatorid.....	17
Lisa A (teatmeline) Eesti terminite tähestikregister	18
Lisa B (teatmeline) Inglise terminite tähestikregister	22

EESSÕNA

ISO (Rahvusvaheline Standardiorganisatsioon) on ülemaailmne rahvuslike standardi-organite (ISO liikmesorganisatsioonide) liit. ISO rahvusvaheliste standardite ettevalmistustöö tehakse tavaliselt ISO tehnilistes komiteedes. Igal liikmesorganisatsioonil, keda huvitab tehnilise komitee töövaldkond, on õigus olla esindatud selles komitees. Samuti osalevad töös ISO-ga koostööd tegevad rahvusvahelised riiklikud ja mitteriiklikud organisatsioonid.

Tehnilistes komiteedes vastuvõetud rahvusvaheliste standardite kavandid saadetakse liikmesorganisatsioonidele heakskiitmiseks enne nende vastuvõtmist rahvusvaheliste standarditena ISO nõukogus. Kavandid kiidetakse heaks vastavalt ISO protseduuridele, mis nõuavad hääletanud liikmesorganisatsioonidelt vähemalt 75 % poolthääli.

Rahvusvahelise standardi ISO 2382-4:1987 valmistas ette tehniline komitee ISO/TC 97 "*Infotöötlussüsteemid*".

Käesolev teine redaktsioon tühistab ja asendab esimese redaktsiooni (ISO 2382-4:1974), olles selle tehniline uustöötlus.

Kasutajad peaksid silmas pidama, et kõik rahvusvahelised standardid kuuluvad aegajalt läbivaatusele ning et kõik viited teistele rahvusvahelistele standarditele käesolevas standardis eeldavad vastava standardi uusimat redaktsiooni, kui ei ole öeldud teisiti.

SISSEJUHATUS

Infotehnoloogia tekitab arvukaid nii vaimse kui ka materiaalse loomuga rahvusvahelisi vahetusprotsesse. Sageli komplitseerib neid vahetusprotsesse ühe ja sama mõiste väljendamiseks eri valdkondades või keeltes kasutatavate terminite suur hulk või kasulike mõistete määratluste puudumine või ebatäpsus.

Vääritimõistmise vältimiseks ning selliste vahetusprotsesside hõlbustamiseks on oluline piiritleda mõisted, valida terminid sama mõiste väljendamiseks eri keeltes või eri maades ning kehtestada määratlused, mis annavad mitmesugustele terminitele eri keeltes rahuldavad vasted.

Algselt põhines see rahvusvaheline standard peamiselt terminikasutusel, mida võib leida Rahvusvahelise Infotöötluste Föderatsiooni ja Rahvusvahelise Arvutuskeskuse koostatud ja avaldatud *"Infotöötluste sõnastikus"* ning Ameerika Rahvusliku Standardiinstituudi (varem Ameerika Standardiühing) avaldatud *"Ameerika rahvuslikus infotöötluste sõnastikus"* ja selle eelmistes redaktsioonides. Arvestatud on ka infotehnoloogia alaseid teiste rahvusvaheliste organisatsioonide (nt Rahvusvahelise Sideliidu ja Rahvusvahelise Elektrotehnikakomisjoni) avaldatud standardeid ja standardikavandeid ning rahvuslikke avaldatud standardeid ja standardikavandeid.

Selle rahvusvahelise standardi siht on anda määratlusi, mis on ranged, lihtsad ja kõigile asjassepuutuvaile arusaadavad. Iga määratletud mõiste ulatus on valitud nii, et saadaks üldkasutuseks sobiv definitsioon. Mingi piiratud kasutuse juhtudel võib vajalik olla spetsiifilisem määratlus.

Üksikute osade ammendavust on küll võimalik säilitada, kuid lugejal tuleb silmas pidada, et keele dünaamika ning sõnastike standardimise ja hooldusega seotud probleemid võivad tekitada osade vahelisi dubleerimisi ja lahknevusi.

INFOTEHNOLOOGIA. SÕNASTIK

Osa 4: Andmekorraldus

Information processing systems. Vocabulary

Part 4: Organization of data

Tõlgendamise erimeelsuste korral on kehtiv ingliskeelne tekst	In case of interpretation disputes the English text applies
---	---

PEATÜKK 1: ÜLDIST

1 Käsitlus- ja kasutusala

Käesolev standard on mõeldud soodustama rahvusvahelist suhtlust infotehnoloogias. Ta esitab infotehnoloogia valdkonna jaoks oluliste valitud mõistete terminid ja määratlused kahes keeles ning määratleb artiklite vahelised seosed.

Teistesse keeltesse tõlkimise hõlbustamiseks on määratlused kavandatud nii, et võimalikult välistada ühele keelele omaseid iseärasusi.

ISO 2382 (mis edaspidi koosneb umbes 35 osast) käesolev osa käsitleb eeskätt märgistikke, koodi, kirjamärke, juhtmärke, stringe, sõnu, andmekogumeid, eraldajaid ja identifikaatoreid.

2 Normatiivviited

ISO 639, Language code and authority symbols

ISO 646, Information processing – ISO 7-bit coded character set for information interchange

ISO 1087, Vocabulary of terminology

ISO 2022, Information processing – ISO 7-bit and 8-bit coded character sets – Code extension techniques

ISO 4873, Information processing – ISO 8-bit code for information interchange – Structure and rules for implementation

ISO 6429, Information processing – ISO 7-bit and 8-bit coded character sets – Additional control functions for characterimaging devices

ISO 6937-1, Information processing – Coded character sets for text communication –
Part 1: General introduction

3 Järgitud printsiibid ja reeglid

3.1 Artikli määratlus

Peatükk 2 koosneb reast artiklitest. Iga artikkel sisaldab oluliste elementide kogumi, kuhu kuuluvad indeksnumber, üks termin või mitu sünonüümset terminit ja üht mõistet määratlev lause. Peale selle võib artikkel sisaldada mõisteid selgitavaid näiteid, märkusi või illustratsioone.

Mõnikord võivad sama termini määratleda eri artiklid, kuid üks artikkel võib hõlmata ka kaht või mitut mõistet, nagu on kirjeldatud vastavates jaotistes 3.5 ja 3.8.

Muid termineid, nt sõnastik, mõiste, termin ja määratlus, on käesolevas standardis kasutatud standardiga ISO 1087 määratletud tähenduses.

3.2 Artikli ülesehitus

Iga artikkel sisaldab jaotises 3.1 määratletud olulisi elemente ning vajaduse korral lisaelemente. Artikkel võib sisaldada järgmisi elemente järgmises järjestuses:

- a) indeksnumber (ühine kõigile keeltele, milles on avaldatud käesolev standard);
- b) termin või üldiselt eelistatav termin selles keeles. Mõiste jaoks üldiselt eelistatava termini puudumist selles keeles tähistab viiest punktist koosnev sümbol (.....); termini sees võidakse kasutada punktirida osutamaks, et konkreetsel juhul tuleb valida mingi sõna;
- c) teataval maal eelistatav termin (identifitseeritakse vastavalt ISO 639 reeglitele);
- d) termini lühend;
- e) lubatav(ad) sünonüümtermin(id);
- f) määratluse tekst (vt 3.4);
- g) üks või mitu näidet pealkirjaga “Näide” (“Näited”);
- h) üks või mitu märkust, mis täpsustavad erijuhte mõistete rakendusosal, pealkirjaga “MÄRKUS(ED)”;
- i) joonis, skeem või tabel, mis võib olla mitme artikli kohta ühine.